

วิชา หุ่นส่วน

การบรรยายภาคคำ ครั้งที่ ๓

วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑

ดร.พรภัทร์ ตันติกุลานันท์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

หัวข้อย่อยที่ ๕.๑.๓ และ ๕.๒ เป็นเนื้อหาซึ่งมีอยู่แล้วใน Power Point
ครั้งที่ ๒ ที่ลงในเวปเนติฯ

๕.๑.๓ ผู้เป็นหุ้นส่วนถือเอาสิทธิต่อบุคคลภายนอกในกิจการ ซึ่งไม่ปรากฏชื่อตนไม่ได้

“มาตรา ๑๐๔๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใด ๆ แก่
บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้
ไม่” (ข้อสอบเนติ’๕๐ และ ๕๙)

- ไม่ได้เข้ามาเป็นคู่สัญญาในกิจการค้าขาย หลัก Privity of Contract

- มาตรา ๑๐๔๙ เป็นบทคุ้มครองบุคคลภายนอก เนื่องจากไม่
สามารถแสวงหาหลักฐานเพื่อตรวจสอบได้ว่าบุคคลผู้กล่าวอ้างถือเอา
ประโยชน์เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนนั้นจริงหรือไม่

คำพิพากษาศฎีกาที่ ๗๗๒๑/๒๕๔๓

จำเลยร่วมกับ ส. และ ม. เป็นหุ้นส่วนกันในห้างหุ้นส่วน
สามัญรับถมดินให้แก่จำเลย แต่จำเลยร่วมเพียงผู้เดียวทำสัญญาเป็น
ผู้รับจ้างถมดินให้แก่จำเลย ส. และ ม. มิได้เป็นคู่สัญญากับจำเลยจึง
ไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกัน แม้บุคคลทั้งสองจะเป็นหุ้นส่วนกับจำเลยร่วมก็
ตาม แต่ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๔๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใด
ๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้
ไม่ ส. และ ม. จึงไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้จำเลยชำระค่าว่าจ้างถม
ดิน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗๒๑/๒๕๔๓ (ต่อ)

สิทธิเรียกร้องค่าจ้างถมดินจากจำเลยตามสัญญานี้จึงเป็นของ
จำเลยร่วมแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น จำเลยร่วมแต่เพียงผู้เดียวย่อมมี
อำนาจโอนสิทธิเรียกร้องที่มีอยู่ต่อจำเลยตามสัญญาว่าจ้างถมดิน
ให้แก่โจทก์ได้

ข้อสังเกต

- ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนไม่มีสภาพนิติบุคคล ดังนั้นหุ้นส่วนผู้จัดการจะใช้ชื่อตนเองเป็นคู่สัญญาเสมอ
- ระหว่างหุ้นส่วนด้วยกันเอง เรียกเอาส่วนของตนได้แม้จะไม่ปรากฏชื่อตนในกิจการค้ำนั้น ตามมาตรา ๑๐๔๘
- กรณีบุคคลภายนอกทำละเมิดต่อห้างหุ้นส่วน หุ้นส่วนทุกคนฟ้องคดีได้ เพราะไม่ใช่กิจการค้า

๕.๒ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกันเอง

๕.๒.๑ อำนาจในการจัดการงาน มาตรา ๑๐๓๓ – ๑๐๓๗

ดูก่อนว่ามีข้อตกลงในการจัดการงานห้างหุ้นส่วนหรือไม่

๑. กรณีไม่มีข้อตกลง เริ่มต้นวิเคราะห์จากมาตรา ๑๐๓๓ หุ้นส่วนทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

“มาตรา ๑๐๓๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนมิได้ตกลงกันไว้ในกระบวนจัดการห้างหุ้นส่วนไซ้ร้ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนยอมจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคน แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดจะเข้าทำสัญญาอันใดซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนอีกคนหนึ่งทำทั้งนั้นไม่ได้

ในกรณีเช่นนี้ ท่านให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนยอมเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการทุกคน”

หุ้นส่วนทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ มีอำนาจจัดการงานได้โดยลำพัง

ตัวอย่างการจัดการงานของหุ้นส่วน ตามมาตรา ๑๐๓๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๙๔๘/๒๕๕๕

โจทก์ร่วมและผู้เสียหายที่ ๒ เข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนกับบริษัท อ. เพื่อดำเนินกิจการของโรงเรียน อันมีโจทก์ร่วมและผู้เสียหายที่ ๒ เป็นหุ้นส่วน เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้เป็นหุ้นส่วนตกลงกันไว้ในกระบวนการห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนย่อมจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคนตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๓๓ วรรคหนึ่ง โจทก์ร่วมในฐานะหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญยังมีได้จดทะเบียน ย่อมเป็นผู้เสียหายมีอำนาจร้องทุกข์เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา หรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้

ตามมาตรา ๑๐๓๓ มีข้อยกเว้นว่า แม้หุ้นส่วนทุกคนจะมีอำนาจจัดการงานได้โดยลำพัง แต่จะเข้าจัดการงานซึ่งหุ้นส่วนอีกคนหนึ่งทักท้วงไม่ได้

ประเด็นปัญหา หากหุ้นส่วนคนหนึ่งได้จัดการงานซึ่งหุ้นส่วนคนอื่นได้ทักท้วงโดยพลการ ผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าวอย่างไร

๑. ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนต่อบุคคลภายนอก ย้อนกลับไป
พิจารณาตามมาตรา ๑๐๕๐

- หากการนั้นเป็นเรื่องธรรมดากการค้าขายของ
ห้าง บุคคลภายนอกซึ่งเป็นเจ้านี้ย่อมมีสิทธิเรียกให้
หุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าวได้ ตามมาตรา ๑๐๕๐
หุ้นส่วนอื่นจะยกมาตรา ๑๐๓๓ ขึ้นต่อสู้กับบุคคลภายนอก
ไม่ได้ เป็นเรื่องระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเท่านั้น

๒. ความรับผิดชอบระหว่างหุ้นส่วนด้วยกัน พิจารณาตาม
มาตรา ๑๐๔๒ ๑๐๔๓ และ ๓๙๖

“มาตรา ๑๐๔๒ ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับผู้เป็นหุ้นส่วน ทั้งหลายอื่นนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยตัวแทน”

“มาตรา ๑๐๔๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนอันมิได้เป็นผู้จัดการเอื้อมเข้ามาจัดการงานของห้างหุ้นส่วนก็ดี หรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเป็นผู้จัดการกระทำล่วงขอบอำนาจของตนก็ดี ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง”

“มาตรา ๓๙๖ ถ้าการที่เข้าจัดการงานนั้นเป็นการขัดกับความประสงค์อันแท้จริงของตัวการก็ดี หรือขัดกับความประสงค์ตามที่จะพึงสันนิษฐานได้ก็ดี และผู้จัดการก็ควรจะได้รู้สึกเช่นนั้นแล้วด้วยไซ้ร์ ท่านว่าผู้จัดการจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตัวการเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ที่ได้เข้าจัดการนั้น แม้ทั้งผู้จัดการจะมีได้มีความผิดประการอื่น”

สรุป เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งได้เข้าจัดการงานซึ่งหุ้นส่วนอื่นได้
พักท้วง = กระทำล่วงขอบอำนาจ หุ้นส่วนผู้นั้นย่อมต้องรับผิดชอบ
ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายต่อหุ้นส่วนคนอื่นจากการเข้า
จัดการงานนั้น

ตัวอย่างของอาจารย์สหพันธ์วิเคราะห้ทั้งจากมุมมองของ
บุคคลภายนอกและของผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน

ก ข ค ตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญวัตถุประสงค์ขายไก่ย่าง ทั้งสามคน
ยอมมีสิทธิจัดการงาน เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการตามมาตรา ๑๐๓๓
วรรคสอง ต่อมา ข ซื้อไก่จาก ง เพื่อประกอบกิจการ โดย ค
คัดค้าน

- ระหว่าง ก ข ค ให้ใช้มาตรา ๓๙๖ ประกอบมาตรา ๑๐๔๓ การซื้อไก่อของ ข จาก ง ถือว่าเป็นกิจการที่หุ้นส่วนผู้จัดการไม่มีอำนาจจัดการและ ข ทราบแล้วยังฝืนกระทำไป หากมีความเสียหายหรือไม่สมประโยชน์เกิดขึ้นกับผู้เป็นหุ้นส่วน ข ต้องรับผิดชอบกับผู้เป็นหุ้นส่วน

- ระหว่าง ก ข ค กับ ง ให้ใช้มาตรา ๑๐๕๐ การซื้อไก่อเป็นเรื่องธรรมดาการค้าขายของห้างฯ ง จึงเรียกให้ ก ข ค คนใดคนหนึ่งรับผิดชอบหนี้โดยสิ้นเชิงได้ โดย ก กับ ค มีสิทธิไล่เบี้ยเอาจาก ข ได้ตามมาตรา ๒๒๙ (๓) (เรื่องรับช่วงสิทธิ) การรับช่วงสิทธิย่อมมีขึ้นด้วยอำนาจกฎหมาย และย่อมสำเร็จเป็นประโยชน์แก่บุคคลดังกล่าวต่อไปนี้ คือ (3) บุคคลผู้มีความผูกพันร่วมกับผู้อื่น หรือเพื่อผู้อื่นในอันจะต้องใช้หนี้ มีส่วนได้เสียด้วยในการใช้หนี้นั้น และเข้าใช้หนี้

๒. กรณีมีข้อตกลง จะมี ๒ แบบ

แบบที่ ๑ ตกลงว่าการจัดการงานของห้างของหุ้นส่วน ให้เป็นไปตามมติเสียงข้างมากของหุ้นส่วน มาตรา ๑๐๓๔

“ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าการงานของห้างหุ้นส่วนนั้นจักให้เป็นไปตามเสียงข้างมากแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนไซ้ร้ ท่านให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งมีเสียงเป็นคะแนนหนึ่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนที่ลงหุ้นด้วยมากหรือน้อย”

- หรืออาจกำหนดสัดส่วนเสียงของหุ้นส่วนแต่ละคนไว้ไม่เท่ากันก็ได้

แบบที่ ๒ ตกลงให้หุ้นส่วนคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

มาตรา ๑๐๓๕

“ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าจะให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหลายคนจัดการห้างหุ้นส่วนไซ้ หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคนจะจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นก็ได้ แต่หุ้นส่วนผู้จัดการคนหนึ่งคนใด จะทำการอันใดซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการคนหนึ่งทำทั้งนั้นไม่ได้”

ข้อสังเกต

- การถอดหุ้นส่วนผู้จัดการต้องทำโดยมติเอกฉันท์ มาตรา

๑๐๓๖

- ถ้าหุ้นส่วนตกลงตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการคนเดียว หุ้นส่วนผู้จัดการนั้นมีอำนาจจัดการงานได้ตามลำพัง ถ้าตั้งหลายคนแต่ละคนก็จัดการได้โดยลำพังเช่นกัน เพียงแต่จะทำการอันใดที่หุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนทักท้วงไม่ได้ (ลักษณะเดียวกับมาตรา ๑๐๓๓)

- ข้อตกลงที่ให้หุ้นส่วนบางคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการใช้ยับบุคคลภายนอกไม่ได้ ตามมาตรา ๑๐๕๓ หัวข้อย่อย ๕.๑.๒

- หากหุ้นส่วนผู้จัดการคนหนึ่งได้จัดการงานซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการคนอื่นได้ทำทั้งโดยผลการ ความรับผิดชอบของบรรดาหุ้นส่วนต่อบุคคลภายนอก ย้อนกลับไปพิจารณาตามมาตรา ๑๐๕๐ คือ ถ้าเป็นเรื่องธรรมดาการค้าขายของห้าง เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิเรียกให้หุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าวได้

- ส่วนความรับผิดชอบระหว่างหุ้นส่วนด้วยกัน พิจารณาตามมาตรา ๑๐๔๒ ๑๐๔๓ และ ๓๙๖ = กระทำล่วงขอบอำนาจ หุ้นส่วนผู้จัดการรายนั้นย่อมต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายต่อหุ้นส่วนคนอื่นจากการเข้าจัดการงานนั้น หากหุ้นส่วนคนอื่นรับผิดชอบใช้หนี้ต่อบุคคลภายนอกไป ก็รับช่วงสิทธิมาใช้สิทธิไล่เบี้ย ตามมาตรา ๒๒๙ (๓)

๕.๒.๒ ผลของการเข้าจัดการงาน (ในระหว่างผู้เป็น
หุ้นส่วนด้วยกัน) มาตรา ๑๐๔๒ ๑๐๔๓ ๘๒๐ ๓๙๖

๑. กรณีที่ผู้จัดการงานกระทำไปโดยมีสิทธิจัดการ

- ผู้จัดการงานเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ไม่ว่าจะตามมาตรา ๑๐๓๓ (หุ้นส่วนทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ) และกระทำไปโดยไม่ถูกคัดค้านจากหุ้นส่วนอื่น หรือตามมาตรา ๑๐๓๕ (ตกลงกันให้บางคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ) และกระทำไปโดยไม่ถูกคัดค้านจากหุ้นส่วนผู้จัดการอื่น

- เวลาวินิจฉัยให้นำมาตรา ๑๐๔๒ ซึ่งกำหนดให้นำเรื่องตัวแทนมาใช้ คือ การกระทำของผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการรายนั้นผูกพันหุ้นส่วนอื่น

มาตรา ๑๐๔๒ ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับผู้เป็นหุ้นส่วน
ทั้งหลายอื่นนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่า
ด้วยตัวแทน

มาตรา ๘๒๐ ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการ
ทั้งหลายอันตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐาน
ตัวแทน

๒. กรณีที่ผู้จัดการงานกระทำไปโดยไม่มีสิทธิจัดการ

- ผู้จัดการงานไม่ได้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ เพราะมีการกำหนดไว้

เฉพาะบางคน ตามมาตรา ๑๐๓๕

- ผู้จัดการงานเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ไม่ว่าจะตามมาตรา ๑๐๓๓ (หุ้นส่วนทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ) หรือตามมาตรา ๑๐๓๕ (ตกลงกันให้บางคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ) แต่กระทำไปโดยถูกคัดค้าน หรือกระทำไปโดยนอกเหนือข้อจำกัดอำนาจที่บรรดาหุ้นส่วนตกลงกัน

มาตรา ๑๐๔๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนอันมิได้เป็นผู้จัดการเอื้อมเข้ามาจัดการงานของ
ห้างหุ้นส่วนก็ดี หรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเป็นผู้จัดการกระทำล่วงขอบอำนาจของ
ตนก็ดี ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยจัดการงาน
นอกสั่ง

มาตรา ๓๙๖ ถ้าการที่เข้าจัดการงานนั้นเป็นการขัดกับความประสงค์อัน
แท้จริงของตัวการก็ดี หรือขัดกับความประสงค์ตามที่จะพึงสันนิษฐานได้ก็ดี
และผู้จัดการก็ควรจะได้รู้สึกเช่นนั้นแล้วด้วยไซ้ร้ ท่านว่าผู้จัดการจำต้องใช้ค่า
สินไหมทดแทนให้แก่ตัวการเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ที่ได้เข้า
จัดการนั้น แม้ทั้งผู้จัดการจะมีได้มีความผิดประการอื่น

- เวลาวินิจฉัยให้นำมาตรา ๑๐๔๓ ซึ่งกำหนดให้นำเรื่องจัดการงานนอกสั่งมาใช้ คือ มาตรา ๓๙๖ ถ้าสมประโยชน์ไม่ต้องรับผิดชอบ หุ้ส่วนอื่น ถ้าเสียหายถึงต้องรับผิดชอบ

- **เฉพาะกรณี**ที่ผู้จัดการงาน ๑. ไม่ได้เป็นหุ้ส่วนผู้จัดการ แต่เอื้อมเข้ามาจัดการงาน ๒. เป็นหุ้ส่วนผู้จัดการแต่กระทำไปนอกข้อจำกัดอำนาจ

หากต้องวินิจฉัยถึงความรับผิดชอบของหุ้ส่วนคนอื่นต่อบุคคลภายนอก นอกจากต้องอ้างมาตรา ๑๐๕๐ คือ ถ้าเป็นเรื่องธรรมดาการค้าขายของห้าง บุคคลภายนอกซึ่งเป็นเจ้านี้ย่อมมีสิทธิเรียกให้หุ้ส่วนทุกคนรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าวได้ ต้องอ้างมาตรา ๑๐๕๓ เรื่องข้อจำกัดอำนาจไม่มีผลผูกพันต่อบุคคลภายนอกไว้ด้วย

หัวข้อที่ ๖ หลักการสำคัญของห้างหุ้นส่วนสามัญ

๖.๑ คุณสมบัติของหุ้นส่วนเป็นสาระสำคัญ ส่งผลไปยัง มาตรา ๑๐๔๐ ๑๐๔๑ และ ๑๐๕๕ (๕)

๖.๒ ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ออกจากหุ้นส่วน และผู้ที่เข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ ตามมาตรา ๑๐๕๑ และ ๑๐๕๒

๖.๓ ห้ามหุ้นส่วนค้าขายแข่งกับห้าง ตามมาตรา ๑๐๓๘

๖.๔ สิทธิของดใช้ชื่อของหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนแล้วเป็นชื่อห้าง ตามมาตรา ๑๐๔๗

๖.๕ ผู้แสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนต้องรับผิดชอบ ตามมาตรา ๑๐๕๔

๖.๖ หุ้นส่วนเรียกเอาส่วนของตนในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อ ตามมาตรา ๑๐๔๘

๖.๑ คุณสมบัติของหุ้นส่วนเป็นสาระสำคัญ อาศัยความเชื่อใจ สุจริต ส่งผล ๓ ประการ

ประการแรก ห้ามชักนำบุคคลอื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนโดยไม่ได้ความ
ยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน

“มาตรา ๑๐๔๐ ห้ามมิให้ชักนำเอาบุคคลผู้อื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนใน
ห้างหุ้นส่วนโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุก
คน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น”

การชักนำบุคคลผู้อื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนจึงต้องอาศัยความยินยอม
จากผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน จะอาศัยเพียงเสียงข้างมากไม่ได้

- ถ้าขายส่วนลงหุ้นให้กับหุ้นส่วนคนอื่นด้วยตนเอง มิใช่การชักนำบุคคลอื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วน

- หุ้นส่วนให้ห้างใช้ทรัพย์สินเป็นส่วนลงหุ้น แล้วต่อมาได้ขายทรัพย์สินนั้นให้แก่บุคคลภายนอก เจ้าของกรรมสิทธิ์คนใหม่จะไม่ได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนแต่อย่างใด จึงไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๔๐ คู่มือกาที่ ๓๗๔๐/๒๕๔๒ ครั้งที่ ๒

- แต่ถ้าบุคคลภายนอกจะขอใส่ชื่อร่วมในโฉนดที่ดินซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งถือกรรมสิทธิ์แทนห้างฯ เท่ากับเป็นการเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างฯ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคน ต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๔๐ คู่มือกาที่ ๑๔๐๐๕/๒๕๕๘ ครั้งที่ ๒

ประการที่สอง การโอนผลกำไรให้แก่บุคคลภายนอกไม่ทำให้
บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วน

“**มาตรา ๑๐๔๑** ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งโอนส่วนกำไรของตน
ในห้างหุ้นส่วนทั้งหมดก็ดี หรือแต่บางส่วนก็ดี ให้แก่บุคคลภายนอก
โดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นไซ้ ท่านว่า
บุคคลภายนอกนั้นจะกลายเป็นเข้าหุ้นส่วนด้วยก็หามิได้”

- เป็นสิทธิส่วนตัว
- ผู้รับโอนไม่ใช่คู่สัญญาในสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน

ประการที่สาม หากหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งตาย ล้มละลายหรือตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถ ห้างหุ้นส่วนเล็กกัน มาตรา ๑๐๕๕ (๕)

- หากหุ้นส่วนที่เหลือไม่ประสงค์ให้ห้างหุ้นส่วนเป็นอันเลิกไป มีทางแก้ คือ

๑. หุ้นส่วนคนอื่นรับซื้อส่วนลงหุ้นของหุ้นส่วนคนที่ตายล้มละลาย หรือตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถ สัญญาหุ้นส่วนนั้นยังคงใช้ได้ต่อไประหว่างหุ้นส่วนที่ยังอยู่ด้วยกัน มาตรา ๑๐๖๐ (เนติ'๕๙)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๗/๒๕๐๑ เมื่อหุ้นส่วนบางคนตาย ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังอยู่ได้รับโอนหุ้นและยินยอมให้ผู้ถือหุ้นใหม่รับโอนหุ้นสืบต่อๆ กันมาโดยความยินยอมจนถึงโจทก์จำเลยดังนี้ หุ้นส่วนนั้นยังคงมีอยู่ต่อไปมิได้เลิกจากกัน

๒. กรณีหุ้นส่วนตาย ถ้าหุ้นส่วนที่เหลือทุกคนยินยอมให้ทายาทหรือบุคคลอื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่โดยความยินยอมของหุ้นส่วนทุกคน ณ.๓๑๙๖/๒๕๓๒

- คำว่า “ล้มละลาย” หมายถึงศาลมีคำพิพากษาให้หุ้นส่วนล้มละลายไม่ใช่เพียงถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ณ.๑๔๔๘๘/๒๕๕๕

๖.๒ ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ออกจากหุ้นส่วน และผู้ที่เข้าเป็นหุ้นส่วนใหม่ ตามมาตรา ๑๐๕๑ และ ๑๐๕๒

“มาตรา ๑๐๕๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไป”

- **เหตุผล** เจ้าหนี้เข้าทำสัญญาใดๆกับห้างฯ เพราะเชื่อในคุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนว่าจะชำระหนี้ได้

- หุ้นส่วนคนหนึ่งจะออกจากการเป็นหุ้นส่วน ต้องอาศัยความยินยอมของหุ้นส่วนคนอื่นทุกคน ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิม ตามมาตรา ๑๐๓๒ (หัวข้อที่ ๔)

- หนี้ต้องเกิดขึ้นก่อนออกจากห้าง ไม่ว่าจะหนี้ตามสัญญาหรือ
ละเมิด และไม่ว่าจะถึงกำหนดชำระเมื่อใด ต้องรับผิดชอบกว่าหนี้ระงับ
ไป หรือจนกว่าหนี้นั้นจะขาดอายุความแล้วมีการยกอายุความนั้นขึ้น
ต่อสู้

“**มาตรา ๑๐๕๒** บุคคลผู้เข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนย่อมต้องรับผิดชอบ
ในหนี้ใดๆ ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน
ด้วย”

- การเข้าเป็นหุ้นส่วนต้องได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วน
ทุกคนด้วย ตามมาตรา ๑๐๔๐

๖.๓ ห้ามหุ้นส่วนค้าขายแข่งกับห้าง ตามมาตรา ๑๐๓๘

มาตรา ๑๐๓๘ วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งมีสภาพคงเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ตนหรือประโยชน์ผู้อื่น โดยมีได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ

- กิจการต้องมีสภาพคงเดียวกันและเป็นการแข่งขันกับห้างให้ดูสภาพ คือ ประเภทกิจการมีสาระสำคัญเดียวกันหรือไม่ ขายสินค้าเหมือนกัน เวลา คือ ต้องช่วงเวลาเดียวกัน สถานที่ต้องที่เดียวกัน

- ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น เช่น เป็นลูกจ้าง

มาตรา ๑๐๓๘ วรรคสอง ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรานี้ไซ้ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรซึ่งผู้นั้นหาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ห้างหุ้นส่วนได้รับความเสียหายเพราะเหตุนั้น แต่ท่านห้ามมิให้ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน

- เงินที่เรียกมาได้ตกเป็นของหุ้นส่วนซึ่งมิได้ทำผิดหน้าที่
- นอกจากใช้สิทธิตามมาตรา ๑๐๓๘ วรรคสองแล้ว หุ้นส่วนอื่นสามารถร้องขอให้ศาลสั่งเลิกห้างได้ ถือว่าเป็นการล่วงละเมิดบทบังคับอันเป็นสาระสำคัญ ตามมาตรา ๑๐๕๗ (๑)
- จะบังคับให้หุ้นส่วนที่ฝ่าฝืนหยุดประกอบกิจการไม่ได้ ฎ.

๘๕๓๒/๒๕๕๙

๖.๔ สิทธิของดใช้ชื่อของหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนแล้วเป็นชื่อ ห้าง ตามมาตรา ๑๐๔๗

“ถ้าชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วยังคงใช้เรียกขานติดเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนอยู่ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้งดใช้ชื่อของตนเสียได้”

- เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกและหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วมิให้ต้องรับผิดชอบตามมาตรา มาตรา ๑๐๕๔ วรรคหนึ่ง

๖.๕ ผู้แสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนต้องรับผิดชอบ ตามมาตรา ๑๐๕๔

“วรรคหนึ่ง บุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนด้วยวาจาก็ดี ด้วยลายลักษณ์อักษรก็ดี ด้วยกิริยาก็ดี ด้วยยินยอมให้เขาใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนก็ดี หรือรู้แล้วไม่คัดค้านปล่อยให้เขาแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วนก็ดี ท่านว่าบุคคลนั้นย่อมต้อง รับผิดชอบบุคคลภายนอกในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนเสมือนเป็นหุ้นส่วน”

๑. แสดงด้วยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือกิริยาว่าตนเป็นหุ้นส่วน
๒. ยินยอมให้ใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วน
๓. รู้แล้วไม่คัดค้านปล่อยให้เขาแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วน

- **เหตุผล** เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกที่เข้าทำนิติกรรมกับห้างฯ เพราะคำนึงถึงตัวหุ้นส่วนเป็นสำคัญ

- กรณีการใช้ชื่อ จะต้องรับผิดชอบเมื่อให้ความยินยอม ไม่ใช่
ห้างฯ นำชื่อไปใช้โดยพลการ การใช้ชื่อฟ้องรูป ไม่อาจถือว่าผู้ที่มีชื่อ
ดังกล่าวรู้แล้วไม่คัดค้านปล่อยให้ห้างใช้ชื่อตน ต้องแสดงเจตนา
ยินยอมเท่านั้น

- ผู้แสดงตนต้องรับผิดชอบ เฉพาะหน้าที่บุคคลภายนอกหลงเชื่อว่าเป็นหุ้นส่วน ไม่ใช่รับผิดชอบในหนี้ทั้งปวงของห้างฯ

- หากผู้แสดงตนรับผิดชอบชำระหนี้แล้ว ใช้สิทธิไล่เบี้ยแก่หุ้นส่วนที่แท้จริงได้ตามมาตรา ๒๒๙ (๓)

ตัวอย่าง

ห้างหุ้นส่วนสามัญ มี ก ข ค เป็นหุ้นส่วน เพื่อขายเสื้อผ้า

ก ทำสัญญาซื้อผ้าจากบริษัท จ ๕๐,๐๐๐ บาท

ข ทำละเมิดอันเนื่องมาจากกิจการการของห้างต่อ ช
๖๐,๐๐๐ บาท

ง ไม่ใช่หุ้นส่วนแต่แสดงตนด้วยวาจาต่อ ฉ ว่าเป็นหุ้นส่วน จน
ฉ ให้ห้างฯ ยืมเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ง ต้องรับผิดชอบต่อ ฉ เท่านั้น ตามหนี้เงินกู้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท
และใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ ก ข ค ได้

๖.๖ หุ้่นส่วนเรียกเอาส่วนของตนในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อ ตามมาตรา ๑๐๔๘

“ผู้เป็นหุ้่นส่วนคนหนึ่งจะเรียกเอาส่วนของตนจากหุ้่นส่วนอื่น ๆ แม้ในกิจการค้าขายอันใดซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนก็ได้”

- ให้เปรียบเทียบ มาตรา ๑๐๔๙ ผู้เป็นหุ้่นส่วนจะถือเอาสิทธิใด ๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้ไม่
หัวข้อ ๕.๑.๓